

УДК 633.52

Код UPOV LINUM_ AUS

Методика

проведення експертизи сортів льону австрійського (*Linum austriacum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Linum austriacum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння повинна становити 0,2 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза повинна тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб виловлення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 200 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,10 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 200 рослин або частин 200 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 100 рослин або частин 100 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 100 рослин або частин 100 рослин;

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються п'ять нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в

комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листки: розташування на стеблі (ознака 3);
- Віночок: забарвлення (ознака 8);
- Пелюстка: поздовжній згин (ознака 12);
- Насінина: забарвлення (ознака 15).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів льону австрійського

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MS 2	низька середня висока	3 5 7	
2. (*) QL	Рослина: куцистість VS 3	відсутня наявна	1 9	
3. (*) QL	Листки: розташування на стеблі VS 2	супротивне почергове	1 2	
4. PQ	Листок: форма VS 2	лінійна лінійно-ланцетна	1 2	
5. (+) QN	Листок: за довжиною MS 2	короткий середній довгий	3 5 7	
6. PQ	Квітка: форма VS 2	зіркоподібна інша	1 2	
7. (+) QN	Віночок: діаметр MS 2	малий середній великий	3 5 7	
8. (*) PQ	Віночок: забарвлення VS 2	біле лілово-блакитне блакитно-лілове інше	1 2 3 4	
9. (*) QL	Квітка: аромат VS 2	відсутній наявний	1 9	
10. QN	Чашолисток: плямистість VS 2	відсутня наявна	1 9	
11. (+) QN	Пелюстка: за довжиною MS 2	коротка середня довга	3 5 7	
12. (*) QL	Пелюстка: повздовжній згин VS 2	відсутній наявний	1 9	
13. PQ	Коробочка: форма VS 3	сплюснуто-куляста куляста	1 2	
14. (+) QN	Коробочка: за висотою MS 3	низька середня висока	3 5 7	

1	2	3	4	5
15. (*) PQ	Насінина: забарвлення VS 4	оливкове жовте коричневе	1 2 3	
16. QL	Насінина: відтінки основного забарвлення VS 4	відсутні наявні	1 9	
17. QN	<u>Лише для сортів з наявним відтінком забарвлення насінини.</u> Насінина: інтенсивність відтінків основного забарвлення VS 4	слабка помірна сильна	3 5 7	
18. (+) QN	Насіння: маса 1000 шт. MS 4	мала середня велика	3 5 7	
19. (+) QN	Рослина: час початку цвітіння MS 1	ранній середній пізній	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів льону австрійського

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	початок цвітіння
2	повне цвітіння
3	стиглі плоди (коробочки)
4	стигле насіння

Цвітіння льону австрійського

До 1. Рослина: за висотою, см.

Низька – до 40, середня – 40–50, висока – понад 60.

До 5. Листок: за довжиною, см.

Короткий – до 2, середній – 2–3, довгий – понад 3.

До 7. Віночок: діаметр, см.

Малий – до 1, середній – 1–2, великий – понад 2.

До 11. Пелюстка: за довжиною, мм.

Коротка – до 5, середня – 5–10, довга – понад 10.

До 14. Коробочка: за висотою, мм.

Низька – до 4, середня – 4–5, висока – понад 5.

До 18. Насіння: маса 1000 шт., г.

Мала – до 2, середня – 2–3, велика – понад 3.

До 19. Рослина: час початку цвітіння.

Ознаку визначають за розкриття першої квітки у 10% рослин.

9. Література

1. Определитель высших растений Украины – К.: Фітосоціоцентр, 1999. – С. 218.
2. Лён австрийский – *Linum austriacum* L. / Описание таксона. // Плантиум – определитель растений on-line. – <http://www.plantarium.ru>.